

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

SROVNÁVACÍ STUDIE

Bezpečný pohyb na horách

Komparativní studie porovnávající právní úpravu pohybu vozidel mimo pozemní komunikace s důrazem na vozidla s právem přednostní jízdy, právní úpravu pravidel pohybu v horách a lyžařských areálech a právní úpravu horské služby

Obsah:

SITUACE V ČESKÉ REPUBLICCE.....	5
FRANCIE	5
ITÁLIE	6
RAKOUSKO	8
NĚMECKO	9
POLSKO	10
SLOVENSKO.....	13
ZÁVĚR	15
ZDROJE.....	16

Srovnávací studie č. 5.380

květen 2018

autor: Eva Balounová, Viktor Koliba

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: STUDIE
Název: Bezpečný pohyb na horách	Typ edice: online, ISSN 2533-4131
Autoři: Balounová, E., Koliba, V.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1
Číslo: Srovnávací studie č. 5.380	První vydání edice: červenec 1991
Datum: květen 2018	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: pohyb na horách, horská služba, lyžař, lyžování, turistika	Zaměření: srovnávací a analytické studie zpracované pro členy Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Práce Parlamentního institutu se věnuje bezpečnému pohybu na horách. Práce komparuje právní úpravu v evropských zemích, zejména tedy blízkých zemí, kde jsou hory (Francie, Itálie, Rakousko, Německo, Polsko, Slovensko). První část u každé země se věnuje právní úpravě pohybu motorových vozidel mimo pozemní komunikace – zvláště tedy na horách. Druhá část se věnuje pravidlům, která v horách platí pro návštěvníky (typicky lyžaře). Třetí část stručně shrnuje právní úpravu horské služby.

U každé země byla snaha odpovědět na následující dotazy:

Zda existuje speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)? Zda platí závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách, která by byla upravena závazným právním předpisem?

Jak je v právním řádu upravena horská služba?

Obsah

SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE	5
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	5
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	5
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	5
FRANCIE	5
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	5
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	6
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	6
ITÁLIE	6
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	6
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	7
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	7
RAKOUSKO	8
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	8
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	8
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	8
NĚMECKO	9
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	9
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	9
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	9
POLSKO	10
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	10
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	10
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	13
SLOVENSKO	13
SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA REGULUJÍCÍ POHYB MOTOROVÝCH VOZIDEL MIMO POZEMNÍ KOMUNIKACE (NA HORÁCH, LYŽAŘSKÝCH TRASÁCH) – ZEJMÉNA VZHLEDEM K VOZIDLŮM S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY (VOZIDLA ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY, HORSKÉ SLUŽBY)	13
ZÁVAZNÁ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ CHOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST V HORÁCH	14
PRÁVNÍ ÚPRAVA HORSKÉ SLUŽBY	15
ZÁVĚR	15
ZDROJE	16

Situace v České republice

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů v § 41 upravuje jízdu vozidel s právem přednostní jízdy. Tento zákon se však použije pro provoz na pozemních komunikacích.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny stanovuje určité ochranné podmínky národních parků a dalších chráněných území. Zde jsou uvedena pravidla týkající se např. zákazu vjezdu s motorovými vozidly mimo silnice a další místa (s výjimkou vjezdu a setrvání vozidel základních složek integrovaného záchranného systému a dalších), zákazu jezdit na kole nebo koni mimo silnice a další místa, provozovat horolezecké sporty mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, a další pravidla. Tato pravidla se však vztahují jen na zákonem vymezená chráněná území.

Nejvyšší soud se vyjádřil v rozsudku 25 Cdo 1506/2004 k tomu, že „*pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod.*“

Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů definuje lyžařský areál v § 11c jako „*lyžařskou oblast vytvořenou za účelem provozování zimních sportů, vybavenou dopravními zařízeními, sjezdovými tratěmi, běžeckými tratěmi, lyžařskými cestami nebo ostatními specifickými tratěmi, značenou podle českých technických norem určených pro značení, zabezpečení a pohyb v lyžařském areálu.*“ Relevantní českou technickou normou je norma ČSN 01 8027 Značení a zabezpečení v zimním středisku.¹

Obecně se použijí předpisy občanského práva.

Právní úprava horské služby

Ustanovení týkající se činnosti horské služby se nacházejí v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zákon v části druhé obsahuje ustanovení týkající se obsahu základní činnosti horské služby, výkonu základní činnosti horské služby, lyžařských areálů a financování základní činnosti horské služby.

Francie

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Silniční zákon (*code de la route*)² obsahuje pouze dvě ustanovení týkající se pohybu motorových vozidel v horských oblastech:

¹ Norma je dostupné online zde: <http://www.mmr.cz/getmedia/9caa180b-2759-43c4-bf9b-9a313663dd5f/CSN-018027-ed2.pdf?ext=.pdf>.

² V originálním znění dostupné zde:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074228&dateTexte=vig>.

Článek L314 - 1

“V případě horských oblastí zmíněných v článku 5 zákona č. 85-30 z 9. ledna 1985, týkajícího se vývoje a ochrany horských oblastí, rozhodne zástupce státu (prefekt), po poradě s výborem pro horské oblasti, ohledně povinné výbavy motorových vozidel v zimě.”

Prefekt může vydat správní rozhodnutí, které se použije pro část nebo celý department, a tím zavést povinné vybavení, jako například sněhové řetězy nebo zimní pneumatiky. Prefekt zastupuje francouzský stát v každém z jeho 101 departmentů.

Článek R414-12

“Pokud je na horských nebo strmých cestách obtížný průjezd, jako první zastaví auto jedoucí směrem dolů.”

Tento článek reflektuje praxi a vztahuje se na všechna vozidla (včetně vozidel s právem přednostní jízdy).

Článek R415-12 (vztahuje se na všechny prostory, ne pouze horské oblasti)

“Každý řidič je povinen umožnit průjezd vozidlům s právem přednostní jízdy, která užívají speciální varovné signalizace příslušné kategorie, a to za všech okolností.”

V horských oblastech musí řidič umožnit průjezd těmto vozidlům stejně jako ve městě.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Nejsou upravena.

Právní úprava horské služby

Francie poskytuje záchranné služby prostřednictvím speciálních záchranných plánů vydaných prefektem. Záchranáři spadají pod speciální jednotky policie, hasičů a záchranné služby. Helikoptéry používané v horských oblastech patří Národnímu četnictvu a Civilní bezpečnosti.

V případě lyžařských oblastí má starosta za úkol sjednávat smlouvy a spolupráci se soukromými ambulancemi a společnostmi provozujícími helikoptéry.

Posledním důležitým zákonem je zákon modernizující Civilní bezpečnost, ze dne 13. srpna 2004.

Itálie

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace není v Itálii regulován na celostátní úrovni. V italském silničním zákoně (285/1992 *Nuovo codice della strada*)³ jsou definovány typy mimo pozemních komunikací, ale nejsou již blíže specifikovány pravidla jejich užívání. Regulace jednotlivých kategorií je přenechána místním úřadům. Některá pravidla týkající se užívání, údržby a identifikace mimo pozemních komunikací jsou upravena na úrovni jednotlivých krajů. Většina krajských legislativních aktů týkajících se této problematiky odkazuje na značení Italian Alpine Club⁴.

³ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1992-04-30;285!vig=>.

⁴ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.cai.it/index.php?id=831&L=0>.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Na celostátní úrovni jsou upravena bezpečnostní pravidla nesoutěžních zimních sportů, včetně správy oblastí určených k lyžování, a to zákonem č. 363/2003 o bezpečnostních předpisech pro sjezdové a běžecké zimní sporty (*Norme in materia di sicurezza nella pratica degli sport invernali da discesa e da fondo*)⁵. Zákon stanovuje občanskoprávní odpovědnost pro správce lyžařských oblastí, s výjimkou běžkařských tras. Lyžařské sjezdovky mohou být otevřeny pouze pod podmínkou zřízení příslušného pojištění odpovědnosti za škody, které mohou vzniknout uživatelům a třetím stranám z důvodu zanedbání povinnosti provozovatelů lyžařských areálů. Zákon obsahuje v kapitole II ustanovení týkající se provozu areálů – zde je upravena právě odpovědnost provozovatelů. Kapitola III zákona upravuje pravidla chování uživatelů takových areálů.

Zákon konkrétně obsahuje např.:

- a) Zdroje financování informačních kampaní týkajících se bezpečnosti při zimních sportech.
- b) Pravidla chování v lyžařských střediscích:
 - Povinnost dětí do 14 let provozujících alpské lyžování a snowboarding nosit ochrannou přilbu (včetně sankcí),
 - Omezení rychlosti zejména v oblastech se špatnou viditelností,
 - Pravidla pro předjíždění a udržování směru, rozcestí,
 - Pravidla upravující vstup a zastavování na sjezdových tratích. Je zakázáno procházet skrz sjezdovou trať bez příslušného vybavení, vyjma nezbytných případů.
 - Povinnost ohlášení nehody nebo zraněné osoby na sjezdové trati.
 - Je zakázán vjezd na trať všem neoprávněným vozidlům. Lyžaři mají povinnost dát přednost vozidlům určeným k údržbě a úpravě sjezdových tratí a dalších zařízení. Tyto vozidla musí mít speciální osvětlení a zvukovou signalizaci.

Odpovědnost správců zařízení nezahrnuje nehody, které se stanou mimo sjezdovou trať. Skialpinisti jsou v případě zjevného nebezpečí lavin povinni používat vhodné elektronické zařízení určené pro případ nouzové záchrany.

Regiony a obce mohou přijmout dodatečné požadavky na zajištění bezpečnosti.

V případě kolize mezi lyžaři se předpokládá, dokud není prokázáno jinak, že každý z nich přispěl ke vzniku škody stejně.

Právní úprava horské služby

Horské záchranné služby jsou v Itálii poskytovány dobrovolnickou organizací s názvem CNSAS (která je součástí Italian Alpine Club), která úzce spolupracuje s leteckou záchrannou službou a armádními a policejními složkami. Hlavními úkoly organizace jsou vyhledávání a záchrana lidí v horách, reakce na laviny, první pomoc, dohled nad horskými oblastmi, prevence nehod a veřejná bezpečnost. CNSAS je upravena zákonem č. 74 z roku 2001.

⁵ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2003-12-24;363!vig=> nebo zde: <http://www.camera.it/parlam/leggi/03363l.htm>.

Rakousko

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

V Rakousku je podobná situace jako v České republice – zákon o silničním provozu (*Strassenverkehrsordnung 1960*)⁶ upravuje jízdu vozidel s právem přednostní jízdy v části 3, to se však nevztahuje mimo pozemní komunikace.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Tato problematika patří do pravomocí jednotlivých spolkových zemí, jsou zde určitá ustanovení v těchto zemských právních úpravách. Např. sportovní zákon Dolních Rakous (*Niederösterreichische Sportgesetz, LGBl 5710-0 idgF*)⁷ nepřímo odkazuje na pravidla FIS.

Sportovní zákon Horních Rakous se věnuje např. propagaci sportu, dopingovým kontrolám, sportovním areálům, lyžařským školám, lyžařským instruktorům nebo horským průvodcům, ale obsahuje i část IVa., která se týká bezpečnosti při zimních sportech:

§ 26a Výkon sportu

Při provozování zimního sportu se musí každý chovat tak, aby neohrožoval ostatní osoby, a jak je dovoleno obecně uznávanými a přijatými pravidly sportu, nebo při jejich absenci, jak je nevyhnutelné za daných okolností.

§ 26b Povinnost nosit přilbu při zimních sportech

Rodiče, zodpovědné osoby a osoby doprovázející děti do 15 let musí zajistit, aby děti mladší 15 let měly při zimních sportech při jízdě na lyžařských svazích a sjezdovkách standardní zimní sportovní přilbu.

A část IVb., která se týká bezpečnosti při jízdě na kole:

§ 26c Povinnost přilby při jízdě na kole

Rodiče, zodpovědné osoby a osoby doprovázející dítě do věku 15 let musí zajistit, aby dítě mladší 15 let při jízdě na kole venku, kromě zahrad a dvorků, které nejsou pozemní komunikace s veřejným provozem, nebo je pasažérem, mělo standardní cyklistickou přilbu nebo přilbu vyvinutou pro takový typ sportu.

Právní úprava horské služby

Právní úprava horské služby je rovněž v kompetenci jednotlivých spolkových zemí. Příkladem může být Tyrolský zákon o záchranné službě (*Tyrolean Rettungsdienstgesetz 2009, LGBl 69/2009*)⁸.

⁶ Dostupné v originálním znění zde: <https://www.jusline.at/gesetz/stvo>.

⁷ Dostupné v originálním znění zde:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrNO&Gesetzesnummer=20000652>.

⁸ Dostupné v originálním znění zde:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrT&Gesetzesnummer=20000411>.

Německo

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Mimo pozemní komunikace se nebudou aplikovat pravidla silničního provozu. Jednotlivé spolkové země přijaly k tomuto různá právně závazná pravidla, např. v lesních zákonech nebo v zákonech o ochraně přírody. Například Brandenburský lesní zákon (*Brandenburgische Waldgesetz – BbgLWaldG*)⁹ v § 16 upravuje provoz motorových vozidel v lese. Řízení a parkování motorových vozidel v lese je povoleno pouze v rozsahu nezbytném pro správu lesa a pro výkon lovu a dále v souvislosti s oficiální činností. Majitelé lesů mohou dovolit jízdu mimo tuto úroveň ve svém lese, pokud je to z důležitých důvodů nezbytné a neohrožuje lesy ani neovlivňuje jejich funkce. Povolení musí být na požádání předloženo nižšímu lesnímu úřadu.

Podle článku 28 bavorského zákona o ochraně přírody, péče o krajinu a rekreace ve volné přírodě (*Bayerisches Naturschutzgesetz – BayNatSchG*)¹⁰ může kdokoli, kdo cestuje po soukromých cestách, používat nemotorová vozidla.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Také v tomto případě některé spolkové země vydaly opatření v rámci ochrany přírody a lesa. Příkladem je opět Brandenburský lesní zákon:

§14 Odpovědnost

„Každý, kdo vykonává užívací práva podle tohoto zákona, jedná na své vlastní riziko. Vlastníci lesů nejsou odpovědní zejména za:

- 1. typické přírodní nebo lesní nebezpečí hrozící od stromů;*
- 2. typické přírodní nebo lesní nebezpečí způsobené stavem cest;*
- 3. typické nebezpečí vyplývající ze správy půdy;*
- 4. nebezpečí, které vyplývá z toho, že a) les v určité době nočního času není vhodný pro vstup b) při výkonu práv vstupu není brána v úvahu snížená viditelnost;*
- 5. nebezpečí, které je a) přirozené nebo typické pro les nebo které b) je kvůli zásahu v lese nebo stavu, např. průzkumnými vrty, atp.*

Odpovědnost vlastníků lesů není vyloučena podle věty 2, pododstavců 3, 4 nebo 5 písm. b), pokud vlastníci lesů úmyslně nebo hrubě zanedbávají škodu způsobenou osobám vstupujícím do lesa.“

Právní úprava horské služby

Zdravotní záchranná služba v rámci záchranných služeb je rovněž předmětem právní úpravy jednotlivých předpisů jednotlivých spolkových zemí. Pokud jde o horskou službu, některé federální státy mají toto upraveny. Příkladem zde může být zákon o bavorské záchranné službě (*Bayerische Rettungsdienstgesetz – BayRDG*)¹¹, který obsahuje i toto speciální ustanovení:

Článek 17: Záchrana v horách a jeskyních

Odst. 1: Sbor záchranné služby a hasičský záchranný sbor převádí výkon záchrany v horách a jeskyních na horskou záchrannou službu Bavorska v bavorském červeném kříži nebo v kontextu výběrového řízení na vhodnou soukromou horskou záchrannou službu. Pokud organizace podle věty

⁹ Dostupné v originálním znění zde: <https://bravors.brandenburg.de/de/gesetze-212918#16>.

¹⁰ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayNatSchG/true?AspxAutoDetectCookieSupport=1>.

¹¹ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.ge-setze-bayern.de/Content/Document/BayRDG/true>.

1 nejsou připraveny nebo schopny uskutečnit záchranu v horách a jeskyních, sbor pro záchrannou službu a hasičský záchranný sbor provádí činnost členy pověřených sdružení.

Odst. 2: Právní vztah mezi Sbohem záchranné služby a hasičským záchranným sborem a osobou pověřenou záchranou na horách a v jeskyních se řídí smlouvou podle veřejného práva. Musí opatřovat všechny potřebné podrobnosti o objednávce a její realizaci.

Polsko

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Určitá ustanovení jsou obsažena v zákoně z 18. srpna 2011 o bezpečnosti a záchraně v horách a organizaci lyžařských oblastí (*USTAWA z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach*) – zejména v článku 24, 25 a článku 27 (viz níže).

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Kromě obecných předpisů, tedy např. trestního zákoníku, zákona o přestupcích, atp. existuje v Polsku sportovní zákon z 25. června 2010 (*857 USTAWA z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie*)¹², který se ale vztahuje spíše na organizaci sportu, vrcholový sport, apod.

Na problematiku pohybu v horách a při lyžování se použije zákon z 18. srpna 2011 o bezpečnosti a záchraně v horách a organizaci lyžařských oblastí (*USTAWA z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach*).¹³

Kapitola 2 zákona se vztahuje na bezpečnost na horách obecně. V článku 3 je stanoveno, kdo je odpovědný za zajištění bezpečnosti v horách, v článku 4 jsou zde upraveny povinnosti pro osoby pobývající v horách:

Článek 4

Osoby, které pobývají na horách, jsou povinny provádět náležitou péči, aby ochránily život a zdraví své a ostatních, zejména:

- 1) seznámit se s pravidly používání dané oblasti nebo zařízení a dodržovat je;*
- 2) dodržování příkazů a zákazu subjektů uvedených v čl. 3 par. 1;*
- 3) seznámit se s a přizpůsobovat svoji činnosti aktuálním povětrnostním podmínkám, předpovědi počasí, lavinovému hlášení pro danou oblast a řídit se doporučeními a omezeními vyplývajícími z vyhlášeného stupně nebezpečí lavin a předpovědi počasí;*
- 4) využívání zařízení, které odpovídá druhu prováděné činnosti, je technicky účelné a v souladu se zamýšlenými pravidly užití a použití;*
- 5) okamžitě informovat osoby oprávněné k záchraně na horách o nehodě nebo pohřešované osobě a další mimořádné události, které mohou mít vliv na bezpečnost osob.*

Kapitola 3 zákona se vztahuje na úpravu horské služby.

Kapitola 4 zákona se týká bezpečnosti v organizovaných lyžařských areálech. Tato kapitola obsahuje povinnosti pro správce takových areálů, jsou zde např. ustanovení týkající se hrozby

¹² Dostupné v originálním znění zde: <http://www.prawo.egospodarka.pl/akty/dziennik-ustaw/2010/127/857>.

¹³ Dostupné v originálním znění zde: http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/ustawy/3447_u.htm.

lavin, osvětlení při nočním lyžování, kontroly bezpečnosti. Dále jsou zde určitá pravidla pro umístění sjezdovek a běžeckých tratí, atp.

Článek 24

- 1. Sjezdovky, běžecké tratě a lyžařské svahy se nesmějí protínat s veřejnými komunikacemi a cestami pro dopravu pro osoby se sníženou mobilitou, nebo pásovými dopravníky určenými pro přepravu osob.*
- 2. Průniky sjezdovek, běžeckých lyžařských tratí a turistických tras a sjezdovek a lanových drah jsou označeny a zajištěny.*
- 3. Při přípravě a úpravě organizovaných lyžařských areálů nebo jejich částí sněžnými stroji musí být tyto tratě uzavřeny pro lyžování a snowboarding.*

Článek 25

- 1. Umístění výcvikových kempů a lyžařských parků nesmí zasahovat do sjezdových tratí, běžeckých tratí, lyžařských sjezdovek a dalších silnic, turistických a lyžařských tras.*
- 2. Lyžařské parky a výcvikové kempy jsou vyznačeny a odděleny od ostatních oblastí umístěných v organizovaných lyžařských oblastech způsobem, který zabraňuje náhodnému vstupu osob.*

Článek 26

- 1. Nachází-li se v organizovaných lyžařských oblastech:*

- 1) překážky, které nelze odstranit,*
- 2) místa údržby, umělé zasněžování a stabilizace sněhové pokrývky,*
- 3) místa v blízkosti podpěr, lanových a pásových dopravníků určených pro přepravu osob,*
- 4) okraje sjezdovek,*
- 5) obzvláště nebezpečná místa s obtížně předvídatelným tvarem,*

- jsou označeny správným varovným znamením a zajištěny tak, aby nepředstavovaly hrozbu pro osoby, které se v těchto oblastech nacházejí.

- 2. Jsou správně zajištěny umělé překážky, zejména dopravní pásy, podpěry pro zařízení pro přepravu lan, osvětlovací sloupky, sněhová zařízení, motorová vozidla umístěná méně než 2 m od hranice svahu nebo sjezdových svahů.*
- 3. Na sjezdovce nesmí být nezajištěné a neoznačené překážky, které ohrožují ty, kteří provozují lyžování a snowboarding.*

Článek 27

- 1. Lyžařské sjezdovky a sjezdovky jsou jednosměrné silnice určené výhradně pro lyžaře a snowboardisty a běžecké tratě pouze pro lyžaře, kteří provozují běžecké lyžování.*
- 2. Je zakázáno vjíždět do organizovaných lyžařských oblastí motorovými vozidly.*
- 3. Zákaz uvedený v odstavci 2 se nevztahuje na osoby oprávněné vykonávat horskou službu, lyžařskou a záchrannou službu, které vykonávají funkce ochrany bezpečnosti, veřejného pořádku a ochrany přírody, za předpokladu, že používání vozidel je doprovázeno světelnými signály v podobě modrých světel a zvukovými signály s proměnlivým tónem.*

4. *Zákaz uvedený v odstavci 2 se nevztahuje na použití motorového vozidla provozovatelem organizovaného lyžařského areálu v případě, že bude muset odstranit technickou závadu lanovek nebo pásů pro přepravu osob nebo provést potřebná opatření k zajištění bezpečnosti, za předpokladu, že použití vozidla je doprovázeno světelnými signály v podobě žlutého blikajícího světla a zvukových signálů.*

5. *Osoby v organizované lyžařské oblasti jsou povinny usnadnit jízdu vozidla podle odstavce 3, zejména okamžitým odstoupením z cesty.*

Články 29 až 30 upravují povinnosti osob provozující zimní sporty v těchto areálech:

Článek 29

Osoba, která provozuje sjezdové lyžování nebo snowboarding v organizované lyžařské oblasti až do věku 16 let, je povinna při jízdě použít ochrannou přilbu navrženou pro tento účel.

Článek 30

1. *Je zakázáno lyžování nebo snowboarding v organizovaném lyžařském areálu ve stavu opilosti nebo pod vlivem omamné látky.*

2. *Osoba řídící organizovanou lyžařskou oblast nebo oprávněná osoba má právo odepřít přístup do lyžařského areálu osobě, jejíž chování jasně ukazuje, že je pod vlivem alkoholu nebo pod vlivem návykové látky.*

Článek 31

Osoby, které provozují lyžování nebo snowboarding v organizované lyžařské oblasti jsou povinny vykonávat náležitou péči za účelem ochrany života a zdraví vlastních i jiných osob, a to zejména:

1) *seznámit se s pravidly používání dané oblasti nebo zařízení a dodržovat je;*

2) *dodržování pokynů a zákazů stanovených správcem organizovaného lyžařského areálu;*

3) *sjíždění rychlostí přizpůsobenou svým schopnostem a stupni obtížnosti a stavu trasy, povětrnostním podmínkám a provozu;*

4) *používání technicky vhodného lyžařského a snowboardového vybavení, které odpovídá druhu prováděné činnosti v souladu s jeho zamýšleným použitím a pravidly použití;*

5) *okamžitě informovat lyžařské záchranáře o nehodě nebo pohřešované osobě a dalších mimořádných událostech, které mohou mít vliv na bezpečnost osob.*

Kapitola 5 zákona upravuje subjekty oprávněné provozovat záchranu v organizovaných lyžařských areálech.

Kapitola 7 se týká trestání:

Článek 45:

1. *Kdo lyžuje nebo provozuje snowboarding v organizované lyžařské oblasti ve stavu opilosti nebo pod vlivem omamných látek, podléhá pokutě.*

2. Kdo má povinnost pečovat nebo má pod dohledem osobu ve věku do 16 let a umožňuje této osobě lyžovat nebo provozovat snowboarding v organizované lyžařské oblasti bez odpovídající přilby, podléhá pokutě.¹⁴

Právní úprava horské služby

Horská služba je rovněž upravena v zákoně z 18. srpna 2011 o bezpečnosti a záchraně v horách a organizaci lyžařských oblastí.

Slovensko

Speciální právní úprava regulující pohyb motorových vozidel mimo pozemní komunikace (na horách, lyžařských trasách) – zejména vzhledem k vozidlům s právem přednostní jízdy (vozidla zdravotnické záchranné služby, horské služby)

Na Slovensku zákon č. 8/2009 Z.z., o silničním provozu (*Zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov*)¹⁵ v § 40 upravuje jízdu vozidel s právem přednostní jízdy. V zákoně č. 544/2002 Z.z., o horské záchranné službě (*Zákon o Horskej záchrannej službe*) se na pohyb vozidel horské služby vztahují ustanovení § 5 a §6:

§ 5 Oprávnění příslušníka horské služby

(1) Příslušník horské služby při plnění úkolů podle § 4 a jiná osoba, která vykonává činnost organizovanou horskou službou, jsou oprávněni

a) vstupovat a vjíždět dopravními prostředky horské služby bez omezení do horské oblasti a jeskyně,
b) používat automobily se zvláštními výstražnými znameními, signální pistole, výbušniny a výbušné předměty podle zvláštního předpisu,

c) používat při záchranné činnosti, preventivní činnosti při ohrožení lavinou a při dozoru nad dodržováním ustanovení tohoto zákona bezplatně a přednostně zařízení pro osobní lanové dráhy,

d) překročit na nezbytný čas a v nezbytném rozsahu státní hranici za podmínek stanovených mezinárodní smlouvou, kterou je Slovenská republika vázána,

e) vydávat pokyny týkající se bezpečnosti osob v horské oblasti,

f) nahlížet do knihy vycházek a výstupů [§ 7 odst. 1 písm. c)] a vyžadovat z ní informace,

g) vyžadovat při provádění záchranné činnosti nebo při pátrání po pohřešované osobě prokázání totožnosti osoby, jíž se záchranná činnost nebo pátrání týká, nebo prokázání totožnosti osoby v souvislosti s ukládáním pokut v blokovém řízení podle tohoto zákona.

(2) Příslušník horské služby při výkonu svých oprávnění se prokazuje služebním průkazem horské služby.

(3) Horská služba zpracovává osobní údaje osob podle odstavce 1 písm. g) v rozsahu jméno, příjmení, datum narození a adresa bydliště.

§6 Omezení práv k nemovitostem

(1) Vlastník je povinen umožnit neomezený vstup příslušníkům horské služby, případně vjezd dopravním prostředkem na nemovitosti při plnění úkolů podle tohoto zákona; je rovněž povinen strpět umístění výstražných, informačních a jiných zařízení souvisejících s bezpečností osob a umístění zabezpečovacích zařízení. Horská služba dbá na to, aby se co nejméně zasahovalo do práv a právem chráněných zájmů vlastníka.

¹⁴ Více k trestání na lyžařských tratích viz. Leciak M., Criminal law for ski slopes in Poland, „Ekonomia i Prawo. Economics and Law.”, Polszakiewicz B., Boehlke J. (ed.), Vol. 13, No. 4/2014, pp. 483-497. DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/EiP.2014.034>.

¹⁵ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-8>.

(2) Okresní úřad rozhoduje o přiměřené náhradě za omezení podle odstavce 1, pokud v této věci nedojde k dohodě mezi vlastníkem a horskou službou.

Závazná pravidla upravující chování a odpovědnost v horách

Na Slovensku je toto upraveno v zákoně č. 544/2002 Z.z., o horské záchranné službě (*Zákon o Horskej záchrannej službe*)¹⁶, § 8a – pravidla pro osoby na lyžařské trati. Zákon rovněž v § 8 upravuje povinnosti a oprávnění provozovatele lyžařské trati a provozovatele lanovky. V § 11 jsou pak upravena pravidla pro osoby nacházející se v horské oblasti. Horské oblasti jsou taxativně vymezeny v zákoně o horské záchranné službě v § 3. Zákon kromě tohoto upravuje i horskou průvodcovskou činnost, horskou službu, povinnosti osob, které poskytují ubytovací anebo stravovací služby a povinnosti organizátorů sportovních a jiných akcí a osob, které provozují rozhlasové anebo televizní vysílání.

§8: Povinnosti a oprávnění provozovatele lyžařské tratě a provozovatele lanové dráhy

(1) Provozovatel lyžařské tratě je povinen

- a) označit viditelně lyžařskou trať a stupeň její náročnosti,
- b) zajistit sjízdnost a bezpečnost označené lyžařské tratě během provozní doby lyžařské tratě,
- c) umístit znění povinností osoby na lyžařské trati podle § 8a tak, aby se s nimi bylo možné seznámit při vstupu na lyžařskou trať,
- d) zajistit při úrazu na lyžařské trati první pomoc, a pokud je to nutné, přepravu zraněné osoby do místa, kde se jí poskytne neodkladná zdravotní péče; přepravu zraněné osoby při sklonu lyžařské trati nad 25% je povinen zajistit odborně způsobilou osobou na výkon záchranné činnosti podle tohoto zákona.

(2) Provozovatel lyžařské tratě může stanovit podle místních podmínek pravidla chování na lyžařské trati; tato pravidla je povinen umístit tak, aby se s nimi bylo možné seznámit při vstupu na lyžařskou trať.

(3) Provozovatel lyžařské tratě je oprávněn zakázat činnost na lyžařské trati osobě, která porušuje povinnosti podle § 8a.

(4) Provozovatel zařízení osobní lanové dráhy je povinen při záchranné činnosti, preventivní činnosti při ohrožení lavinou a při dozoru nad dodržováním ustanovení tohoto zákona umožnit bezplatně přednostní přepravu osob podle § 5 odst. 1 a zachraňované osoby na zařízení osobní lanové dráhy, pokud to umožňují provozní podmínky, a to i mimo provozní doby.

§ 8a: Povinnosti osoby na lyžařské trati

(1) Osoba na lyžařské trati je povinna

- a) chovat se tak, aby neohrozila život, zdraví nebo majetek,
- b) poskytnout podle svých schopností a možností pomoc při úrazu, oznámit bezodkladně úraz provozovateli lyžařské trati a setrvat na místě úrazu do poskytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 písm. d),
- c) dodržovat pravidla chování se na lyžařské trati a řídit se pokyny provozovatele lyžařské trati.

(2) Lyžař a snowboardista (dále jen lyžař) jsou povinni přizpůsobit jízdu na lyžařské trati povaze a stavu lyžařské trati a svým schopnostem, i počtu lyžařů na lyžařské trati.

(3) Lyžař je povinen směr jízdy volit tak, aby neohrozil před ním jedoucího lyžaře. Lyžař, který jezdí za jiným lyžařem je povinen dbát na dostatečný odstup, aby lyžařovi před ním ponechal volný prostor pro směr a způsob jízdy.

(4) Lyžař, který vchází na lyžařskou trať anebo po zastavení chce opět pokračovat v jízdě, je povinen se přesvědčit, či se shora anebo zdola nepřibližuje jiná osoba, aby neohrozil sebe ani jinou osobu.

¹⁶ Dostupné v originálním znění zde: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-544#p8a>.

(5) Lyžař nesmí bezdůvodně zastavit a stát na zúžené anebo nepřehledné části lyžařské trati. Lyžař, který spadl, je povinen takové místo urychleně opustit, pokud je to možné.

(6) Lyžař mladší 15 let je povinen na lyžařské trati chránit si hlavu řádně upevněnou ochrannou přilbou.

(7) Osoba, která organizuje činnost na lyžařské trati, je povinna zabezpečit, aby osoba mladší 15 let měla oblečený reflexní bezpečnostní oděv anebo na sobě viditelně umístěné reflexní bezpečnostní prvky.

(8) V průběhu provozního času může vstupovat na lyžařskou trať jiná osoba než lyžař a osoba, která vykonává činnost podle § 8 odst. 1 písm. d), pokud to umožní provozovatel lyžařské tratě. Mimo provozního času je možné vstupovat na lyžařskou trať, pokud to umožní provozovatel lyžařské tratě.

Slovenský zákon o horské záchranné službě rovněž v § 11 upravuje práva a povinnosti osob v horské oblasti:

§ 11 Práva a povinnosti osob v horské oblasti

(1) Osoba, která se nachází v horské oblasti, má právo požadovat od horské služby, právnické nebo fyzické osoby, která poskytuje ubytovací služby nebo stravovací služby v horské oblasti, bezplatné informace související s bezpečností osob v horské oblasti.

(2) Osoba, která se nachází v horské oblasti, je povinna

a) dodržovat pokyny horské služby, řídit se výstražnými, informačními a jinými zařízeními souvisejícími s bezpečností osob v horské oblasti,

b) chovat se tak, aby neohrožovala vlastní život, zdraví a majetek nebo život, zdraví a majetek jiných osob,

c) ohlásit neprodleně horské službě poškození zdraví nebo neznámou jinou osobu v horské oblasti a informace související s poškozením zdraví nebo zmizením jiné osoby v horské oblasti,

d) zapsat se před zahájením vycházky, túry nebo výstupu do knihy vycházek a výstupů,

e) uhradit horské službě náklady spojené s výkonem záchranné činnosti nebo s pátráním, které se jí týkají, to neplatí, pokud osoba není plnoletá, nemá způsobilost k právním úkonům nebo jde o náklady po osobě, která zemřela před záchrannou činností nebo během ní,

f) na vyzvání příslušníka horské služby nebo horského vůdce prokázat svou totožnost.

(3) Příjmy za výkon záchranné činnosti a pátrání po pohřešované osobě může horská služba použít v souladu se zvláštním předpisem k provádění odborné způsobilosti k výkonu záchranné činnosti a na materiálně technické vybavení osob, které se podílejí na základě smlouvy na plnění úkolů horské služby.

Právní úprava horské služby

Na Slovensku je horská služba upravena v zákoně č. 544/2002 Z.z., o horské záchranné službě.

Závěr

Z komparativní analýzy vyplývá, že v Rakousku a Německu je právní úprava problematiky pravidel pohybu v horách obdobná právní úpravě v České republice. Je navíc svěřena jednotlivým zemím, kde většinou není detailněji upravena. Příkladem detailnější úpravy je sportovní zákon Dolních Rakous, který ale kromě povinnosti nosit přilbu pro děti mladší 15 let upravuje pouze stručně povinnost chovat se při provozování zimních sportů tak, aby nebyly ohroženy ostatní osoby, a tak, jak dovolují pravidla.

Na Slovensku je problematika souhrnně upravena v zákoně o horské službě, který se tedy vztahuje nejen na horskou službu, ale např. uvádí i pravidla pro lyžaře, apod. I v Polsku je problematika

celkem obsáhle a souhrnně upravena v zákoně o bezpečnosti a záchraně v horách a organizaci lyžařských oblastí, kde je rovněž upravena i činnost horské služby.

V Itálii je problematika upravena zákonem o bezpečnostních předpisech pro sjezdové a běžecké zimní sporty – zde jsou uvedena pravidla účastníků zimních sportů, zejména tedy alpského lyžování a snowboardingu. Pravidla se celkem podrobně týkají mnoha otázek, např. povinnosti nosit přilbu, rychlosti, předjíždění, apod. Horská služba je v Itálii upravena v jiném předpise.

Ve Francii jsou určitá pravidla silničního provozu vztahující se konkrétně na horské oblasti.

Zdroje

Právní předpisy a judikatura uvedené v textu

Odpovědi na dotaz č. 3704 získané z databáze European Centre for Parliamentary Research and Documentation, dostupné zde: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-list>